

MANIFIESTO A FAVOR DE LAS BIBLIOTECAS ESCOLARES Y EL ACCESO A LECTURAS EN PAPEL

En los últimos años, se ha reducido el número de centros educativos que cuentan con biblioteca escolar en la mayoría de las comunidades autónomas españolas. Cabe destacar el caso de las Islas Baleares y Cataluña, donde, en tan solo cuatro años (2016-2020), el número de centros con biblioteca ha caído alrededor de un 20%, según fuentes oficiales.

En ocasiones, la desaparición de bibliotecas físicas se ha justificado con base a su reemplazo por bibliotecas digitales, a las cuales los alumnos acceden por medio de dispositivos electrónicos.

Si bien las bibliotecas digitales pueden aportar un valor añadido, consideramos que eliminar las bibliotecas escolares constituye un grave error por los siguientes motivos:

- Las bibliotecas escolares desempeñan un papel crucial en la democratización del conocimiento y la información, ofreciendo acceso gratuito e igualitario a recursos educativos y culturales, en diversos formatos, para todos los estudiantes, independientemente de su origen socioeconómico. Este acceso equitativo fomenta la justicia social y la inclusión en la comunidad escolar ([IFLA-Unesco 2015:18](#)).
- Aunque el alumnado de entornos desfavorecidos está poniéndose al día en términos de disponibilidad de recursos digitales, su acceso a capital cultural como libros en papel en el hogar ha disminuido y la brecha socioeconómica ha persistido según datos de la OCDE (2022). En este sentido, las bibliotecas escolares contribuyen a compensar las desigualdades en el acceso a los libros impresos y otros recursos culturales no digitales.
- Las bibliotecas escolares son el mejor punto de referencia para las familias donde obtener el tipo de materiales de lectura específicos que requieren los más pequeños en su proceso de alfabetización inicial, así como orientaciones para contribuir en este aprendizaje fundamental para sus hijos. Este rol de la biblioteca resulta especialmente importante para apoyar a las familias más vulnerables.
- Las bibliotecas escolares tienen la capacidad de crear un sentido de comunidad en torno a los libros y la lectura: cuando los alumnos coinciden en la biblioteca, cada uno actúa como un modelo de lectura positivo para el otro.

- Las bibliotecas escolares son un servicio que fomenta el desarrollo de valores que afianzan las bases de la comunidad educativa: la colaboración y el cuidado del patrimonio cultural común. Asimismo, su presencia en la escuela refleja el valor que la comunidad educativa atribuye a los libros y la lectura.
- La investigación pone de manifiesto que los programas de dinamización de la biblioteca escolar y la presencia de bibliotecarios que comparten sus conocimientos con la comunidad educativa impulsan el desempeño académico de los estudiantes.
- Numerosas experiencias muestran que abrir las bibliotecas escolares a toda la comunidad educativa representa una oportunidad para mejorar la convivencia y la integración social.
- Las bibliotecas escolares ofrecen espacios seguros y acogedores para leer, estudiar, investigar y socializar, contribuyendo al bienestar emocional y social de los estudiantes.
- Aunque las bibliotecas digitales pueden ser útiles para complementar a las colecciones físicas, el hecho de que la escuela limite la promoción de la lectura por medio de dispositivos multitarea, en vez de promover la experiencia lectora en papel, contribuye al desarrollo de una cultura lectora y unos hábitos de lectura enmarcados exclusivamente en el entorno digital.
- Las bibliotecas escolares, en su capacidad de dar acceso a libros en papel con una oferta adaptada a sus lectores, se convierten en un elemento clave para promover la lectura por placer. La investigación refleja que los niños que leen libros solo en papel o en ambos formatos disfrutan más de la lectura que aquellos que solo leen en formato digital.
- El formato en papel contribuye a la educación literaria, entendiendo que la lectura de los clásicos de la historia literaria además del contenido es el formato.

Por todo ello, exhortamos a los centros educativos a apostar por la tenencia y dinamización de una biblioteca escolar física y exigimos a las administraciones que inviertan más recursos para empoderar a los centros, esencialmente en dos asuntos: la actualización de los fondos bibliotecarios y la disponibilidad de personal para dinamizar las bibliotecas escolares.

MANIFEST A FAVOR DE LES BIBLIOTEQUES ESCOLARS I L'ACCÉS A LECTURES EN PAPER

En els darrers anys, s'ha reduït el nombre de centres educatius que compten amb biblioteca escolar en la majoria de les comunitats autònomes espanyoles. Cal destacar el cas de les Illes Balears i Catalunya, on, en tan sols quatre anys (2016-2020), el nombre de centres amb biblioteca ha caigut al voltant d'un 20%, segons fonts oficials.

En ocasions, la desaparició de biblioteques físiques s'ha justificat sobre la base del reemplaçament per biblioteques digitals, a les quals els alumnes accedeixen per mitjà de dispositius electrònics.

Si bé les biblioteques digitals poden aportar un valor afegit, considerem que eliminar les biblioteques escolars constitueix un greu error pels motius següents:

- Les biblioteques escolars tenen un paper fonamental en la democratització del coneixement i la informació, ja que ofereixen accés gratuït i igualitari a recursos educatius i culturals, en diversos formats, per a tots els estudiants, independentment del seu origen socioeconòmic. Aquest accés equitatiu fomenta la justícia social i la inclusió a la comunitat escolar ([IFLA-Unesco 2015:18](#)).
- Tot i que l'alumnat d'entorns desafavorits s'està posant al dia en termes de disponibilitat de recursos digitals, l'accés a capital cultural com ara llibres en paper a casa ha disminuït i la bretxa socioeconòmica ha persistit segons dades de l'OCDE (2022). En aquest sentit, les biblioteques escolars contribueixen a compensar les desigualtats a l'accés als llibres impresos i altres recursos culturals no digitals.
- Les biblioteques escolars són el millor punt de referència per a les famílies on obtenir el tipus de materials de lectura específics que requereixen els més petits en el procés d'alfabetització inicial, així com orientacions per contribuir a aquest aprenentatge fonamental per als fills. Aquest rol de la biblioteca és especialment important per donar suport a les famílies més vulnerables.
- Les biblioteques escolars tenen la capacitat de crear un sentit de comunitat al voltant dels llibres i la lectura: quan els alumnes coincideixen a la biblioteca, cadascú actua com un model de lectura positiu per a l'altre.

- Les biblioteques escolars són un servei que fomenta el desenvolupament de valors que reforcen les bases de la comunitat educativa: la col·laboració i la cura del patrimoni cultural comú. Així mateix, la seva presència a l'escola reflecteix el valor que la comunitat educativa atribueix als llibres i la lectura.
- La investigació posa de manifest que els programes de dinamització de la biblioteca escolar i la presència de bibliotecaris que comparteixen els seus coneixements amb la comunitat educativa impulsen el desenvolupament acadèmic dels estudiants.
- Nombroses experiències mostren que obrir les biblioteques escolars a tota la comunitat educativa representa una oportunitat per millorar-ne la convivència i la integració social.
- Les biblioteques escolars ofereixen espais segurs i acollidors per llegir, estudiar, investigar i socialitzar, contribuint al benestar emocional i social dels estudiants.
- Tot i que les biblioteques digitals poden ser útils per complementar les col·leccions físiques, el fet que l'escola limiti la promoció de la lectura per mitjà de dispositius multitasca, en comptes de promoure l'experiència lectora en paper, contribueix al desenvolupament d'una cultura lectora i uns hàbits de lectura emmarcats exclusivament a l'entorn digital.
- Les biblioteques escolars, per la capacitat que tenen de donar accés a llibres en paper amb una oferta adaptada als seus lectors, es converteixen en un element clau per promoure la lectura per plaer. La investigació reflecteix que els nens que llegeixen llibres només en paper o en tots dos formats gaudeixen més de la lectura que aquells que només llegeixen en format digital.
- El format en paper contribueix a l'educació literària, entenent que la lectura dels clàssics de la història literària a més del contingut és el format.

Per tot això, exhortem els centres educatius a apostar per la tinença i la dinamització d'una biblioteca escolar física i exigim a les administracions que inverteixin més recursos per empoderar els centres, essencialment en dos assumptes: l'actualització dels fons bibliotecaris i la disponibilitat de personal per dinamitzar les biblioteques escolars.

ENLACE PARA ADHERIRSE AL MANIFIESTO:

<https://forms.gle/vvvdK5aeLKqkn97d6>

Firman este manifiesto/ Signen aquest manifest

1. Gemma Lluch, Universidad de Valencia, ERI-Lectura
2. Ladislao Salmerón, Universidad de Valencia, ERI-Lectura
3. Marta Ferrero, Universidad Autónoma de Madrid
4. Héctor Ruiz Martín, Universidad Autónoma de Madrid
5. Juan Luis Luque, Universidad de Málaga
6. Fernando Cuetos, Universidad de Oviedo
7. Josep M. Baldaquí Escandell, Universitat d'Alacant
8. Mari Jose Olaziregi Alustiza, Universidad del País Vasco
9. Julián Palazón, Universidad Internacional de Valencia
10. Rosa Tabernero, Universidad de Zaragoza
11. María Araceli García Rodríguez, Universidad de Salamanca
12. Caterina Valriu, Universitat de les Illes Balears
13. Jaume Subirana, Universitat Pompeu Fabra
14. Blanca Roig, Universidad de Santiago de Compostela
15. Ramon Llorens, Universitat d'Alacant
16. Jesús Díaz Armas, Universidad de La Laguna
17. Mar Fernandez Vazquez, Universidad de Vigo
18. Eulalia Agrelo Costas, Universidad de Vigo
19. Marta Neira Rodríguez, Universidad de Santiago de Compostela
20. Cristina Cañamares, Universidad Castilla La Mancha
21. Moisès Selfa Sastre, Universitat de Lleida
22. Montserrat Castelló, Universitat Ramon Llull
23. Vanessa Rodríguez Pérez, Universidad de La Laguna
24. Virginia Acuña, Universidad de Vigo
25. Carmen Franco Vázquez, Universidade de Santiago de Compostela
26. María Paz Suárez Coalla, Universidad de Oviedo
27. Amelia Mañá, Universitat de València, ERI Lectura
28. Manuel Perea Lara, Universitat de València
29. Joana Acha, Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea
30. Carla María Míguez Álvarez, Universidad de Vigo
31. Fernando Chapado de la Calle, Universidad de Málaga
32. Zeus Plasencia Carballo, Universidad de La Laguna
33. Carmen Perdomo, Universidad de La Laguna
34. Marian Serrano Mendizábal, Universidad de Valencia, ERI Lectura
35. Anna Sala Bubaré, Universitat Ramon Llull
36. Amanda Flores Martín, Universidad de Málaga
37. David Saldaña Sage, Universidad de Sevilla
38. Víctor M. Martín Solbes, Universidad de Málaga
39. Xabier Etxaniz, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
40. Nadina Gómez Merino, Universitat de València, ERI-Lectura
41. Rosa Piquin Cancio, Universidad de Oviedo
42. Carmen Rodríguez Gonzalo, Universitat de València, GIEL
43. Miguel Lázaro, Universidad Complutense de Madrid

44. Anna M. Brígido Corachán, Universitat de València
45. Laura Gil, Universitat de València, ERI Lectura
46. Eulàlia Miralles Jori, Universitat de València, IIFV
47. Andrea Perales Fernández de Gamboa, Euskal Herriko Unibertsitatea/ Universidad del País Vasco
48. Karla Fernández de Gamboa Vázquez, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
49. Teresa Simón López, Universidad Complutense de Madrid
50. Monsalud Gallardo Gil, Universidad de Málaga
51. Alexander Gurrutxaga Muxika, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
52. David Herrera Pastor, Universidad de Málaga
53. Amaia Alvarez Uria, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
54. Dari Escandell Maestre, Universitat d'Alacant
55. Inmaculada Fajardo, Universitat de València
56. Laura Mintegi Lakarra, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
57. Cristina Vargas Pecino, Universidad de Valencia, ERI-Lectura
58. Mikel Gartziaarena San Policarpo, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
59. Alícia Martí Climent, Universitat de València
60. Eva Murillo, Universidad Autónoma de Madrid
61. Mari Mar Boillos Pereira, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
62. Jon Martin Etxebeste, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
63. Estela Isequilla Alarcón, Universidad de Málaga
64. Ana García Gutiérrez, Universidad Complutense de Madrid
65. Asier Barandiaran Amarika, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
66. Llúcia Martín, Universitat d'Alacant
67. Raúl Cremades García, Universidad de Málaga
68. Celestino Rodríguez Pérez , Universidad de Oviedo
69. Maite Aperribay Bermejo, Euskal Herriko Unibertsitatea / Universidad del País Vasco
70. Urtzi Reguero Ugarte, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
71. Amelia Benito del Valle Eskauriaza, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
72. Ramon X. Rosselló Ivars, Universitat de València
73. Rocío Lavigne Cervan, Universidad de Málaga
74. Edurne Goikoetxea, Universidad de Deusto
75. Josep Maria Baldaquí Escandell, Universitat d'Alacant
76. Isabel de los Reyes Rodríguez Ortiz, Universidad de Sevilla
77. Toni Maestre Brotons, Universitat d'Alacant
78. M. Isabel Guardiola Savall, Universitat d'Alacant
79. Eduard Baile López, Universitat d'Alacant
80. Rafael Alemany Ferrer, Universitat d'Alacant
81. Isabel Marcillas Piquer, Universitat d'Alacant
82. F. Xavier Miralles Martínez, Universitat d'Alacant
83. Josep E. Ribera i Condomina, Universitat de València
84. Caterina Martínez-Martínez, Universitat d'Alacant
85. Inma Alcaraz Ruiz, Universitat d'Alacant
86. Josep Martines, Universitat d'Alacant

87. Antonia González Cuenca, Universidad de Málaga
88. Empar Minguet i Tomàs, Universitat de València
89. Robert March Tortajada, Universitat de València
90. Almudena Alonso Ferreiro, Universidade de Vigo
91. M. Ángeles Herrero, Universitat d'Alacant
92. Beatriz Sanjuán Márquez de la Plata, Universidad de Oviedo
93. Jesús Jiménez Martínez, Universitat de València
94. Arantzazu Rodríguez Fernandez, Universidad del País Vasco /Euskal Herriko Unibertsitatea
95. Josep M. Escolano i López, Universitat d'Alacant
96. Rocío García Carrión, Universidad de Deusto - Ikerbasque
97. Raquel Casesnoves Ferrer, Universitat de València
98. Anna Esteve Guillén, Universitat d'Alacant
99. Antoni Ferrando Francés, Universitat de València
100. Txabi Arnal Gil, Euskal Herriko Unibertsitatea / Universidad del País Vasco
101. Xosé Antón González Riaño, Universidad d'Uviéu
102. Carles Segura Llopez, Universitat d'Alacant
103. Itziar Aduriz Agirre, Universitat de Barcelona
104. Hèctor Càmarà Sempere, Universitat d'Alacant
105. Vicenta Ávila clemente, Universitat de València, ERI Lectura
106. Arantza Rico Martínez, Euskal Herriko Unibertsitatea / Universidad del País Vasco
107. Francesc-Xavier Llorca Ibi, Universitat d'Alacant
108. Lliris Picó Carbonell, Delegació d'Alacant de l'Institut d'Estudis Catalans/Universitat d'Alacant
109. Javier Roca Ruiz, Universidad de Valencia, ERI-Lectura
110. Santi Vallés Casanoves, Universitat de València
111. Gracia Jiménez Fernández, Universidad de Granada
112. Araceli García Rodríguez, Universidad de Salamanca
113. Juan Carlos Tójar Hurtado, Universidad de Málaga
114. Marina González Jerez, Universidad de Málaga
115. Antonio Marmolejo Oña, Universidad de Málaga
116. Rosanna Cantavella, Universitat de València / University of Cambridge
117. Saioa Larraza, Euskal Herriko Unibertsitatea / Universidad del País Vasco
118. Carme Gregori Soldevila, Universitat de València
119. Josep Enric Rubio Albarracín, Universitat de València
120. Adrià Martí-Badía, Universitat de València
121. Mª Ángeles Goicoechea Rey, Universidad de Málaga (UMA)
122. Elena Agirre, Euskal Herriko Unibertsitatea / Universidad del País Vasco
123. José Ignacio Rivas Flores, Universidad de Málaga
124. María del Carmen Blanco Gandía, Universidad de Zaragoza
125. Rafael Roca Ricart, Universitat de València
126. Joaquín Manuel Martínez Vaquero, Universidad de Granada
127. Noelia Sánchez Pérez, Universidad de Zaragoza
128. Marisol Carrillo, Universidad de Murcia
129. Lucía Rodríguez Olay, Universidad de Oviedo
130. Josetxu Orrantia, Universidad de Salamanca
131. Ángeles Solano Rodríguez, Universidad de Murcia
132. María Teresa Llorente Arcocha, Universidad Pontificia de Salamanca

133. Vicent Simbor Roig, Universitat de València
134. Llorenç Comajoan-Colomé, Universitat de Vic
135. Vicente Muñoz Sanjosé, Universitat de València
136. Vanesa Amat Castells, Universitat de Vic
137. Concha Martín, Universidad de Murcia
138. Mercedes Jaén, Universidad de Murcia
139. Almudena Giménez de la Peña, Universidad de Málaga
140. M. Carme Bernal Creus, Universitat de Vic
141. Andreu Sentí Pons, Universitat de València
142. Ruth de Diego Balaguer, Universitat de Barcelona
143. Oro Azorín Canet, Universitat de València
144. Marian Baqués Trenchs, Universitat Ramon Llull
145. Sandra Montserrat Buendia, Universitat d'Alacant
146. Alba Ambròs Pallarès, Universitat de Barcelona
147. Manuel Pérez Saldanya, Universitat de València
148. Maria Gema Lasarte Leonet, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
149. Edu Zelaieta Anta, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
150. Teresa Cabré Monné, Universitat Autònoma de Barcelona
151. Pablo Delgado Herrera, Universidad de Sevilla
152. Sylvia Defior, Universidad de Granada
153. Oxel Uribe-Etxebarria Lete, Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea
154. Marta Gràcia, Universitat de Barcelona
155. Mònica Baró Llambias, Universitat de Barcelona
156. Júlia Baena Argudo, Universitat de Barcelona
157. Elisa Rosado Villegas, Universitat de Barcelona
158. Carles Cortés Orts, Universitat d'Alacant
159. Elisa Rosado, Universitat de Barcelona
160. Remei González Manzanero, Universitat de Barcelona i Universitat Autònoma de Barcelona
161. Sergi Espinosa Polo, Universitat de València
162. Rocío Cuberos Vicente, Universidad de Barcelona
163. Maite Comalat, Universitat de Barcelona
164. Alondra Camus, Universidad Autónoma de Barcelona
165. Joan Portell Rifà, Universitat Autònoma de Barcelona
166. María del Carmen Ferreira Boo, Universidade da Coruña
167. Alícia Santolària Òrrios, Universitat de València
168. Emma Bosch Andreu, Universitat de Barcelona
169. Glòria Bordons, Universitat de Barcelona
170. Raquel Fernández Fuertes, Universidad de Valladolid
171. Esther Álvarez de la Fuente, Universidad de Valladolid
172. Diana Carrascal, Universidad de Valladolid
173. Radoslava Stankova Laykova, EUM Fray Luis de León
174. Daniel Cassany, Universitat Pompeu Fabra
175. Carmen Madrid, EUM Fray Luis de León
176. Irene Yúfera Gómez, Universitat de Barcelona
177. Jaume Guiscafrè Danús, Universitat de les Illes Balears

178. Juan Antonio Sánchez Hernández, Universidad Católica de Ávila
179. José Vicente Hernández Conde, Universidad de Valladolid
180. Manoli Pifarré Turmo, Universitat de Lleida
181. Patricia Gutierrez Moral, EUM Fray Luis de León
182. Cristina Aliagas Marin, Universitat Autònoma de Barcelona
183. María Ruz Cámara, Universidad de Granada
184. Daniel Sanabria Lucena, Universidad de Granada
185. Julio Santiago, Universidad de Granada
186. Rosa Isusi Fagoaga, Universitat de València
187. M. Concepción Castellanos, Universidad de Granada
188. Iria Sobrino Freire, Universidade da Coruña
189. Pablo Cano López, Universidade da Coruña
190. Dora Sales Salvador, Universitat Jaume I
191. José Antonio Gómez Hernández, Universidad de Murcia
192. Patricia Carballal Miñán, Universidade da Coruña
193. Isabel Fernández López, Universidade de Santiago de Compostela
194. Juncal Caballero Guiral, Universitat Jaume I
195. Gloria Torralba Miralles, Universitat Jaume I
196. Núria Molines, Universitat Jaume I
197. Aránzazu Sanz Tejeda, Universitat de València, ERI-Lectura/Grupo LIEL
198. Núria Castells Gómez, Universitat de Barcelona
199. Mariona Masgrau Juanola, Universitat de Girona
200. Christian Arenas-Delgado, Universitat de Girona - GREPAI
201. Karolin Kunde, Universitat de Girona
202. Montserrat Mola Martí, Universitat de Girona
203. Raimon Portell, Universitat de Girona